

Both works are characterized by a wide emotional amplitude and sharp contrasting juxtapositions of different states and moods. In the scores of both masses there are pages full of deep tragicallness. In this regard, the two considered works are related to the next mass from the “six” – No. 12 (“Theresienmesse”, in B flat major, Hob. XXII:12). However, masses No. 10 and No. 11 have something else in common.

The musical symbols of wartime – trumpet calls and timpani rolls – give the sound of the C major and D minor masses a placidity, hitherto unknown in the church music of the classicism era. In the dramatic climaxes of these works – Agnus Dei in “Paukenmesse” and Benedictus in “Nelsonmesse” – the trumpets insistently pronounce a belligerent rhythmic motif, which later became a basis of the fate motif in L. van Beethoven’s Fifth symphony. These menacing signals are contrasted with a powerful choral prayer, which is perceived as the pleading voice of alarmed humanity addressed to the Almighty.

In the sound of these works by J. Haydn, one can clearly hear the idea of the unity of the human community in the face of difficult trials. Remaining within the literary boundaries of the canonical Latin text of the mass, the composer declares his ethical position regarding the contemporary events and shows solidarity with society through the language of music. He created masterpieces designed to give spiritual support and consolation to people.

Conclusions. The global social crisis in Western Europe at the turn of the 18th – 19th centuries caused by the Napoleonic wars contributed to a kind of qualitative leap in the work of J. Haydn. It is unique that this leap took place in the works of a mature master, which appeared in the last years of his creative activity. Written under the influence of war events, masses No. 10 (“Paukenmesse”) and No. 11 (“Nelsonmesse”) are marked by civic pathos, which is not characteristic of the composer’s earlier works and the masses of the 18th century. These large-scale compositions, which appeared at the turn of the epochs, became, along with W. A. Mozart’s Requiem, the pinnacle of the classicism sacred music and opened new horizons for the world choral orchestral art.

Мельник Вікторія Юрївна

аспірантка Харківського національного університету
мистецтв імені І. П. Котляревського (Харків, Україна)

e-mail: viki.melnik333@gmail.com

ORCID 0000-0001-9730-1149

КОМПОЗИТОР *ANCIEN RÉGIME* ЛУЇДЖІ БОККЕРІНІ У КРИЗОВІ ЧАСИ НА ЗЛАМІ XVIII-XIX СТОЛІТЬ

Ключові слова: творчість Л. Боккеріні, європейське музичне мистецтво на межі XVIII–XIX століть.

Луїджі Боккеріні (1743–1805) втілює легкість музичних ідей рококо, заплітає фактуру згідно з канонами галантного стилю; витонченість і саяво – найяскравіші ознаки його творчості. Слухаючи Менует зі струнного квартету E dur, op. 11, №5 (G275), Фанданго з гітарного квінтету D dur, №4 (G448), Концерт для віолончелі B dur (G482), здається, що життя композитора було святковим та невимушеним, сповненим благополуччя та легкості. Дійсно, придворні посади, які протягом життя обіймав Л. Боккеріні, вимагали певного типу композиторської діяльності. Варто лише згадати щасливі роки служби в Інфанта Луїса (1770–1785), коли композитор створив більшість своїх робіт, керування оркестром графа-герцога Осуна (1786–1787), покровительство Фрідріха Вільгельма II (1786–1797), виступи на музичних вечорах Люсьєна Бонапарта (1801) – творчість усіх цих періодів була регламентована обов’язками ангажементів і мала створювати атмосферу щастя та “вічної весни”.

Натомість за межами салонів та королівських маєток панували буремні часи. Пізній період творчості Л. Боккеріні розгортається в роки, коли історичні події докорінно змінили Європу. Варто лише згадати Велику французьку революцію (1789), страту на гільйотині Людовика XVI (1793) та революційний терор, війну Іспанії з Португалією (1801).

Такий історичний контекст, насамперед, провокує спогади про композиторську творчість Л. ван Бетховена, який був молодшим сучасником Л. Боккеріні та реагував з відкритим

серцем на політичні зміни. У той час, коли історія писала-ся кров'ю, Боккеріні, продовжуючи створювати опуси в дусі “старого режиму”, не втратив ані популярності, ані замовників серед можновладців. Луїджі продовжував плідну працю над новими, але звичними для себе струнними квінтетами.

Сьогодні стереотипні думки щодо музики французької революції впевнено виділяють марші, окличні інтонації та патетизм. Так звана “марсельсьозподібність” прийнята за єдиний музичний символ того періоду, а естетика, музична насолода зникає з уявлень, що формує певну історичну невідповідність. Здається, що рококо, галантний стиль, радикально було змінено на естетику “бурі та натиску”. Луїджі Боккеріні доводить своєю творчістю хибність цих думок. Він демонструє, що ці дві естетичні тенденції не виключають одна одну. В останній період своєї творчості він працює на прусського короля. Очевидно, що композитор міг зберегти характерну легкість свого стилю завдяки перебуванню на великій відстані від духу революції, але це не так: співпраця переважним чином відбувалася за рахунок листування, тобто автор надсилав свої твори, а не демонстрував безпосередньо. Тож швидше за все він був свідком тектонічних політичних змін соціального устрою. Але достеменних доказів цього ми не маємо.

Він надіслав Фрідріху Вільгельму II, зокрема, “Прусські” квартети, (*“Preussische” Quartette*), фортепіанний квінтет G. 411, струнний квінтет для двох віолончелей Op. 50, No. 5, G. 374. Після закінчення контракту Л. Боккеріні отримує запрошення створювати композиції для гітариста-аматора, каталонського аристократа Беневента; маркіз хотів справити враження на вищі кола суспільства, продемонструвавши витончений смак. Співпраця продовжувалася до 1799 року. Композитором було створено серію струнних та гітарних квінтетів.

З 1801 року почалася співпраця з Люсьєном Бонапартом. Молодшому брату Наполеона композитор присвятив дві серії з шести струнних квінтетів Op. 60 (G. 391–396), Op. 62 (G. 397–402) і “Stabat Mater”, яку було написано в 1781 році, але дещо вдосконалено у 1801.

Більшість митців, які використовують творчість як ремесло, історія забуває, але ім'я Луїджі Боккеріні залишилося в пам'яті. У чому секрет? Ми вбачаємо певне пояснення в поглядах К. Юнга. Науковець помічає втрату, розчинення індивідуальності в колективному, де на противагу виходить реалізація спільного. Натомість індивідуальність проступає на ґрунті традиції. Актуальність музики “старорежимного композитора” як на зламі XVIII–XIX століть, так і зараз полягає не у віддзеркаленні історичних криз та особистих катастроф, а в реалізації власного творчого сценарію, тобто робити те, що вмієш найкраще. З цього погляду творчість постає як порятунок від криз та катастроф. Перебуваючи поза трендовими закличними маршами, Луїджі Боккеріні не тільки чесно виконував свої обов'язки, а й зберігав незмінно важливу легкість буття, реалізовану крізь власну творчість.

Viktoriia Melnyk

graduate student, I. P. Kotlyarevsky Kharkiv National

University of Arts,

e-mail: viki.melnik333@gmail.com

ORCID: 0000-0001-9730-1149

LUIGI BOCCERINI: THE COMPOSER OF THE ANCIEN RÉGIME DURING CRISIS TIMES AT THE TURN OF THE XVIII-XIX CENTURIES

Key words: *L. Boccerini's oeuvre, European musical art at the turn of the XVIII–XIX centuries.*

Luigi Boccerini (1743–1805) embodied lightness of musical ideas of the Rococo period; he created musical forms according to the canons of gallant style. We can describe his oeuvre as sophisticated and brilliant. When listening to the Tempo di Minuetto of the E Major Quintet, op. 11, №5 (G275), Fandango from the Guitar String Quintet in D Major, (G. 448), Cello Concerto in B dur, it seems that the composer's life was full of well-being and lightness. Of course, court positions, which were held by L. Boccerini during his life, demanded

specific types of creations. We should recall happy times of his working for Infant don Luis (1770–1785), when the composer created most of his arts; conducting the private earl-dukes of Benavente-Osuna's orchestra (1786–1787), King Friedrich Wilhelm's II patronage (1786–1797), performing at Lucien Bonaparte's music evenings (1801). Depending on a specific task, Boccerini's works had to create such kind of atmosphere which could match the tastes of elitists. It means that the composer had to create the mood of success and “eternal spring”.

At the same time outside the aristocratic salons the air was full of revolutionary ideas and a scent of war. The last period in the work of L. Boccerini took place during powerful historical changes in European countries. We only briefly mention the most important events of that time: the French revolution (1789), execution of Louis XVI (1793), revolutionary terror, the War of Spain and Portugal (1801).

This historical context provokes us to memorize Beethoven's oeuvre, who was Boccerini's contemporary and responded proactively to all political and social changes. Instead, L. Boccerini continued to create works in a traditional way using *ancien régime* concepts. He didn't lose his popularity among those who gave orders. Luidgi kept on working at new but at the same time well-known forms like string quintets.

Today we have a lot of stereotypic ideas among musicians about revolutionary music of that historical period. First of all, most of us feel it like something extremely pathetic that was made with invoking intonations. Secondly, there are thoughts that musical hedonism disappeared from human's life. It seems that instead of Rococo and gallant style came “Sturm and Drang” ideas. Luigi Boccerini proved misapprehension of these ideas by his oeuvres. He demonstrated that these two aesthetic trends could develop at the same time. During the last period of his work he worked for the Prussian King. Obviously, the composer was able to preserve his brilliant pure style because he was far from historical disasters, however, it was not like that. Actually, Boccerini's work for Friedrich Wilhelm II was realized through correspondence, it means that the composer sent his creations but did not demonstrate them in king's musical salons. So, most likely, he was a witness of the tectonic political changes in the social system. But we

have no evidence of this. He sent “Prussische” quartets, piano quintet G. 411 and two cellos quintets Op. 50, No. 5, G. 374. After termination of the contract, L. Boccerini receives another invitation. Cooperation with the Catalan aristocrat Benavente continued until 1799. The composer created a series of string and guitar quintets. Since 1801, cooperation with Lyusien Banaparts began. L. Boccerini dedicated two series of 6 string quintets Op. 60 (G. 391 – 396), Op. 62 (G. 397–402) and “Stabat Mater” to the young brother of Napoleon. Most artists who use creativity as a craft are cleaned up by history, but Luigi Boccerini's name remained in memory through the ages. What is his secret? We think that the reason of it can be found in C. Jung's ideas. The scientist notices an individuality dissolving in the collective, where the implementation of joint stands out. Instead, the individuality comes through on the basis of tradition. The relevance of the composer's music can be explained not only by its reflection of historical crises and personal disasters, but also by realization of his own creative scenario. From this point of view, creativity arises as a salvation from crises and catastrophes. Luigi Boccerini not only performed his duties honestly, but retained such an invariably important lightness of life which was reflected in his works.

Клендій Олександра

аспірантка 4 року навчання кафедри історії української та зарубіжної музики Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського (Харків, Україна)

e-mail: sashader2018@gmail.com

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-5478-1653>

КОНЦЕРТ ДЛЯ СКРИПКИ З ОРКЕСТРОМ Л. ВАН БЕТХОВЕНА ЯК ПРИКЛАД ТВОРЧОГО “ПРОРИВУ” У СКРИПКОВОМУ МИСТЕЦТВІ ХІХ СТОЛІТТЯ

Ключові слова: скрипковий концерт ХІХ ст., “скрипкове” та “нескрипкове”, виконавська техніка, Л. ван Бетховен.

Концерт для скрипки з оркестром Л. ван Бетховена (1806) – квінтесенція виконавських можливостей та композиторського таланту. Поєднання накопичених знань автора, робота в симфоніч-